

ACC. N:R M. 6588:1-7

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Emil Jönsson

Härad: Luggude

Adress: Hornstovug

Socken: Väsby

Berättat av: Den samme

Uppteckningsår: 1940

Född år 1861 i Väsby

Åtgång. (var ai L. U. F. 31.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skriv endast på denna sida!

A.-B. GRAHNS BOKTR., LUND

24
7 sid.

ACC. N:R. M. 6588:1.Landskap: SkåneUpptecknat av: Emil JönssonHärad: LuggudeAdress: HornsborgSocken: WäsbyBerättat av: DensammeUppteckningsår: 1940Född år 1861 i WäsbyLUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIVOm Ärs-gång:L. U. F. 37

Jag hörde talas om "ärs-gång" ifrån då jag var
barn, ätta och nis är och sedan allt framgent till
jag var åtminstone tjugo år gammal. Alltid
var det en och samme gubbe som manngers
och kallades för Jens Peruvling, som hade ut-
skickat sina förtägelser. Han dölde aldrig sina
förberedelser, åtminstone att omtala dem. An-
tingen han ville dermed avskräcka andra, så att
han inte finge för många konkurrenser, eller han
ville dermed göra sig märkvärdig, är ej godt att
säga. Nog av, så hörde jag berättas, att det fördrades
beredelse-ätgörande av flera slag för den som
änade gå "ärs-gång", som det kallades. Men

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6588:2

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

det förslog inte bara med beredelser, det fordrades
även orod för att se och höra allt det förskräckliga
som sådes dervid förekomma. Gubben, som jag al-
drig mins att jag såg, skulle vara en gammal krok-
ryggig man, inbillade folket, att den som skulle gå
"arsgång", skulle fasta, åtminstone julaftonsdagen
(dagen då julafton blir om kvällen före juldagen).
Han fick således inte äta julagröten julafton, utan
vara fastande hela natten. Men klockan 12 skulle
han gå ut och gå, ickes alenast i bygatan, utan över
åkrar och ängar i och omkring byn. Han skulle
icke heller, under faste-tiden tala, och skulle han
möta någon, så skulle han inte besvara hälsning.
Hur länge han behöfde gå ute, var kanske ej så

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6588:3.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

3.

naga, men emellan 12 och ett, ansågs alltid som
spök-timman, och så länge måste han gå, men
troligen fick han gå så länge han ville, eller tills
han trodde sig uppfattat alla de hemligheter han
ville ha besvarade genom årsgången. Det kallades
årsgång därför att de spådomar man då finge
reda på, sträckte sig över hela det kommande året.
Jag kan ej så säkert minnas, men dunkelt före-
kommer som om Nyårs-natten även kunde kom-
pletteras Jula-nattens spådomar, med Nyårsgång,
med samma förberedelser som Julaftonen. Guleben
berättade att det vore mycket lifsfarligt om den
årsgångsnatten då man finge se ett par glödande
"glo-ans" ögon. Då vore man säker på att det

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R.

No. 6588:4.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var "Glo-son" (glo-suggan). Detta fruktansvärda vild-
djur, som alltjämnt spekulerade på att tränga
sig emellan benen på den ofövägne nattvan-
draren. Den lyckades Glo-son att tränga sig emellan
ens ben, så gjorde den sig hastigt så vidlyftig att
den fläckte människans midt i tu, en viss och säker
död. För att frida sig för Glo-son, så måste man
så fort man fick syn på hennes glödande ögon, ge
nast ställa sig med benen om kors, och sedan gå
med benen om kors, så lärd hon inte till (försökte
icke) att tränga sig emellan benen. Men jag minns
aldrig att man fick höra Glo-son ruffa eller gny, ut-
tan tyst opererad hon i djupare mörker ju farligare,
Om denne, som ginge årsången, gjorde sig känd

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. No. 6588: 5.

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

med att titta in genom fönstren i hus eller gårdarne så kunde han få se vilka personer som komme att dö under kommande året. De som sutto vid julbordet och komme att dö, under året, voro kunniga till synes. Men då jingse årsgången begynnas innan klockan tolv på natten, utan vid den tid då folket sutto vid julgästen. Den som gick årsgång skulle och giva nöggjant abot på det han komme att få höra, ty derav skulle han just få reda på det kommande årets gestaltning. Så, om han hörde hur liarne susade genom säden och gräset, så var det ett säkert tecken till god års växt. Men om han hörde hur liarne knackade och skramlade emot komperstenarne, så var det också ett säkert varsel om dålig skörd, orissväxt och foderbrist. Vidare

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6588:6.

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av:
Uppteckningsår: Född år i

6
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

kunde. Jag höras ugglor, hundskall och kreaturs-råm, vil-
ket betydde sjukdomar på folk och kreatur. Men menade
man att det kunde höras "gasta-skrik" och då blev sä-
kert pest och hungersnöd. Jag minns icke någon an-
man som gick ärsgång, än denne Jens Brumling.
Varje år spådde han, men nästan alltid olycksbä-
dande, ty jag minns hur alltid folket talte om huru
Jens Brumling spådt att bönderna skulle det året
bli tvungna att lösa av (riva av) halmtaken på si-
na hus och använda takhalmen till kreatursfoder, e-
medan det blev sådant orissvärt det året. Men
Jens Brumlings spådomar slog alltid fel i så mät-
to, att man aldrig varken hörde eller såg någon
som löste halmtak av husen för att fodra kreatur-

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. No. 6588:7

Landskap: Upptecknat av:

Härad: Adress:

Socken: Berättat av:

Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

pen med takhalmen. Bönderna voro slutligen
så vans. att höra på Jens Brunnings årsjängs-pro-
jetior, om deras otillförlitlighet, att då någon om-
talade att så och så har Jens Brunning späst, att
det vanligen svarades: "Vi hade en spårman i for-
men, han sket sig ihjel." (Ett föraktligt uttryck,
som betydde: så kan det även gå denne, eller (opålitligt)
Jens "Brunning" var hans ökenamn efter han var
kommen ifrån Brunnby socken.

Skriv endast på denna sida!